

СВОБОДА

Свобода (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 30 Montross Street, Jersey City, N.J. 07302.
Svoboda (201) 434-0237 U.N.A. (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашингтоні (202) 347-UNAW (202) 347-6631 (факс)
Subscription 1 year \$40.00 6 months \$22.00 3 months \$12.00
UNA members 1 year \$15.00 Change of address \$1.00 Make
check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Мирна революція

у Східній Німеччині

Копи тільки у Польщі настав уряд із комуністичним прем'єром і коли Мадярщина злікувала дратівні застави на кордоні до Австрії — люди у Східній Німеччині почали масово втікати отими „задніми дверми“, щоб передістатися до Західної Німеччини. Це страшне компромітувало тамошній комуністичний режим. Генеральний секретар німецької компартії Еріх Гонекер, який перебував на тому пості 23 роки, сподівався підтримки від Міхаїла Горбачова, дармащо сам, твердобий марксист, був противником всякої перебудови. Але Горбачов, відвідавши Східній Берлін саме під час цієї втечі німців на захід, куртуазно похвалив „заслуги“ Гонекера, але публічно заявив, що східнонімецькі „проблеми будуть вирішуватися у Берліні а не Москві“. Гонекер правильно переклав собі ту езопову мову на просту: „ти наварив собі своєю політикою каші — їджд тепер сам“. І послідовно — зрікся свого посту „з уваги на вік і на стан здоров'я“. Його наступником став його заступник, молодший на 20 років, Егон Кренц. Зараз після перебрання влади полетів до Москви. Розмовляв з Горбачовим три години. Горбачов, мабуть, порадив йому, щоб позбувся старих прибічників Гонекера і склав собі новий відомоджений гурт, — бо негайно після повороту з Москви Кренц викинув з Політбюро п'ятьох понад 70-літніх однодумців Гонекера та в наступному тижні додавав ще трьох, у тому числі й жінку Гонекера.

Заповів „поважати зміни“, толерував демонстрантів, апелював до льокального патріотизму і просив не залишати Східної Німеччини. Нічого не помагає. У кореспонденції з Берліну представника „Нью Йорк Таймсу“ 6-го листопада ц.р., наведено прецікаву реакцію одного пересічного громадянина-німця на примамливі заяви Егона Кренца: „Кренц? Змін ніяких не буде!“ і зневажливий рух руки. Е. Кренц в очах його земляків все ще має марку льокального супроти Еріха Гонекера виконавця його волі. Немає ніякого довіря у народі і тому не всіли зупинити насправжньої — хоч і мирної революції, яка проходить у Східній Німеччині. У минулому тижні в Ляйпцігу відбулася півміліонна демонстрація, з транспарантами, промовами і вигуками, які вимагали радикальної зміни системи правління: свободи слова і друку, скасування партійного монополізму комуністів, зміни конституції, переведення вільних виборів із допущенням до пасивного виборчого права також некоммуністів. Мала Ліберально-демократична партія, яка для декорації належала до коаліційного блоку з комуністами, заявила, що буде вимагати димісії цілого уряду. Міністер культури Ганс Йоахім Гофман, який не є членом Політбюро, але допущений до його засідань, заповів, що буде вимагати добровільного зречення всіх членів Політбюро. Посадники Ляйпцігу і Дрездена, де відбулися найбільші демонстрації, зреклись своїх становищ.

Проте уряд Східної Німеччини ще не дав за віггу. Міністер внутрішніх справ Фрідріх Дікель проголосив, що уряд виготовив законопроект, за яким кожний громадянин чи громадянка має право рік у рік перевести чотири тижні за кордоном і що кожному видаватимуть паспорт і візи без ніяких труднощів. Це має статися в найближчих тижнях і тому уряд апелює до громадян, щоб стримались з виїздом до Різдва — тоді можуть їхати легально.

Однак громадяни Східної Німеччини не хочуть тільки права свобідного виїзду. Вони хочуть демократії, вони хочуть тієї свободи, яка їм без окремого закону загаранте змогу виїздити куди й коли кому заграгнеться. Це не рух за право виїзду до Західної Німеччини, це масовий і спонтанний рух проти комунізму, ця справжня революція не обмежується до кордонів однієї і другої Німеччини: вона вже має міжнародні відгуки французький президент Франсуа Мitterан вже порозумівся з канцлером Західної Німеччини Гельмудом Колем щодо зустрічі, на якій, мабуть, заторкуватимуть можливість скасування ганебного внутрішньо-берлінського муру та можливість — упадку комунізму у Східній Німеччині. Коли б таке сталося, то на міжнародному політичному овиді може реально повстати можливість з'єднання двох Німеччин. Такого з'єднання не бажає собі ані Франція, ані Америка. Вони сприяють демократизації Східної Німеччини, але вони не мають довіря до миролюбності німецького народу. Не забуваймо, що Німеччина неспровокована трічі переводила наїзди на Францію та неспровокована розпочала Другу світову війну з її страхітливим ходом і наслідками.

Ось так та мирна революція у Східній Німеччині стала найпершою міжнародною подією і проблемою. Всі інші, включно з подіями всередині СССР покищо відійшли на другий план. Йдеться бо не тільки про те, що Східна Німеччина втрачає ціле покоління молоді, а про те, що комунізм загубає у самому центрі Європи.

Певно, ключовим словом до долі Олеса Шевченка слід би взяти старомодне слово „честь“. У моральному ряді цієї людини є щось таке, що не піддається руйнуванню або зламові.

Серед запитань моїх до нього було й таке, немилосердне: чи не гірко йому нині усвідомлювати, що майже вісьмома роками життя заплатив він за те, що до інших прийшло ніби само? Він відповів: „Ми сприяли приходові нових часів і вірили, що вони настануть. Тільки не знали, чи доживемо до них“.

У 1986 році до казахстанського заслання, до пустельного пекла, пекла самоти, родичі привезли йому стареньке радіо. Він слухав Москву ночами, слухався, передачі здавалися йому за сміливість неможливими, приголомшливими. А ще через рік оголосили про звільнення, і місцевий представник КГБ запропонував купити квиток на літак. Шевченко відмовився. Він не хотів допомогти від тих, хто відняв у нього роки. Та й пам'ятав іще переліт сюди трьома літаками, у виблинній зєвіській уніформі і в наручниках.

З року 1989 рік 1980 добре видно, тож не говоримо про несерйозність або безглуздість звинувачення, яке пред'явили Шевченкові: зберігання двох „не тих“ віршів, „не ті“ розмови за шахраями, „не ті“ фотографії — на них львівський цвинтар зі зрушеними хрестами на моги-

лах вояків 1914 року. І листи політ'язнів родичам у нього знайшли, копії, і не собі на пам'ятку він їх зберігав — хотів, аби прочитали ці листи й інші. За тих „добросердих“, як їх чомусь заведено називати, часів, усього цього досить, щоб відповідати за статтю про антисовєтську агітацію і пропаганду. З доказами провини, щоправда, було біднуво того, з ким він грав у шахи. Та в його випадку як докази, так і їх відсутність були не більш як привід. (Потім, уже у таборі ВС-389/37 під містом Перм серед політ'язнів відбулися дискусії: як ставитися до мимовільних донощиків? Вирішати, що їм треба прощати, бо вони — жертви, їх зламали духовно, видерши покази, а це куди страшніше, ніж тюрма).

Чому ж він зробив такий небезпечний вибір? (Шевченко, щоправда, вважає слово „дисидент“ шутливим. Дисидент — відступник від громадського ідеалу, та хіба не головний відступник у цьому сенсі — тоталітарний режим?)

Народився 1940 року, багато учасник громадянської і вітчизняної воєн — бух-

ПОВЕРНЕННЯ З ДИСИДЕНТІВ

(Внизу друкуємо переклад з російської мови нарис Наталі Крамної, опублікований в газеті „Московские Новости“ № 43, з 22-го жовтня 1989 року, про правозахисника Олеса Шевченка, який очолює Київську філію Української Гельсінкської Спілки. Переклад зробила Надія Світлична).

Мати виховувала п'ятьох дітей. Корінні киянин. Після школи Олес два роки працював на заводі. Потім вступив до університету на факультет журналістики. — Отам, в університеті, все й почалося. Я не міг збагнути чому, наприклад, такий предмет, як економіка сільського господарства, викладають не українською а російською мовою? Ажде працювати людям в українських селах. Потім зауважив, що українці навколо вже ніби й соромитися починають рідної мови, розмовляють нею тільки вдома. Чому? На це мє запитання партторг факультету дав недвозначну відповідь: „Ідь до Канади — там тобі буде українська мова!“

До Канади він їхати не хотів. Але втрачати своє право на рідну мову й культуру не хотів теж.

Доки головним на українці був Шелест, хуцшовець, він любив показати себе покровителем молодих українських талантів, за нього встигла піднятися ціла плеяда літераторів — Іван Драч, Павло Мовчан, Василь Симоненко і інші. Після Шелеста ситуація різко змінилася, шестидеся-

тніки одразу потрапили під першу стрижку — Іван Дзюба, Вячеслав Чорновіл, Іван Світличний, Михайло Горинь... Перелудом є були гоніння на національному ґрунті. Як це не дивно видається прийдійшій людині, тут, на Україні, підозра падала на кожного, хто постійно живив українську мову. Його вважали людиною, що дихає націоналізмом знутри. У світі слово „націоналізм“ — різноманітне розуміння. В СССР 70-х років його витлумачували так, що його носії зневажливо ставляться до іншого народу, до його культури. Я себе націоналістом не вважав, але ніколи не повірю тому, хто каже, що любить людину, а сам не любить рідної культури, рідної мови. Природний стан людини — це патріотизм, тобто та любов до свого народу, без якої не може бути любовю до іншого.

Призначений був до відділу преси Товариства дружби із зарубіжними країнами. Він міг би досягти успіхів, їздити закордон, зорбити кар'єру. Міг би. Якби для цього не треба було морочити голову іноземцям темою провітання, зокрема, української культури. Як там провітання, коли навіть служба в церкві іде за російським каноном? І він зробив вибір: перейшов до теоретичного біохімічного журналу: там не треба було брехати і займатися підтасовуванням.

Закінчення буде.

Максим Бойко

ВПОРЯДКУВАННЯ ВЛАСНИХ ПИСАНЬ, АБО СПАДЩИНІ ІНШИХ

клопедичні і словникові гасла. Отже все, що відноситься до характеристики особи включно з некрологами;

б) публікації обраної професії в цьому можуть бути дослідження, наукові осяги, професійні випрацювання на різні теми тощо. Лікар, інженер, журналіст, політик та інші фахи і професії, можуть поглиблювати користь свої ділянки заінтересування, а навіть відкривати допер невідомі тайни природи, матерії, чи вдосконалювати вибраний фах новими методами машини, знаряддя тощо. Дослідники і науковці зправила належать до професійних діялоюк;

в) праці побічного заінтересування, відмінні змістом від вищезазначених діялоюк. Професіоналісти, крім свого вузького фаху, цікавляться також історією, літературою, політикою, себто „темами дня“. Це заінтересування стислих професій, як лікарі, інженери, викладачі та інші точно визначені фахівці окремих діялоюк. Частина лікарів пишуть літературні твори, займаються музикою, беруть участь у політичному і громадському житті і багато пишуть на ці теми;

г) фізична та умова активність, що немає тривалих записів, як приналежність до організації та установ, промови та доповіді, часто бувають не писані, а коли писані то тільки в одному примірнику, отже не є публікаціями. Переведення якогось плану, похвали, нагороди, призначення, про-

які не згадала хроніка. Сюди можна стосувати „маловажні“, або т.зв. дрібні друки, що не входить у розділи а-в.

Звужуючи все вищесказане зводимо до назви таких розділів:

I. Життєписні, персональні дані, або біографічні дані.

II. Професійні, дослідні, або наукові праці.

III. Праці позапрофесійного заінтересування.

IV. Діяльність неохоплена жодним обліком, або маловажні справи, друк тощо.

Не маючи обдуманого схематичного складу завжди буде в клопоті, як зіставити зібрані праці свої, або інших осіб, щоб вони були послідовні та відображали вірно працю людини на протязі певного періоду.

Годиться пригадати, що записи публічних праць, оглядів, есеїв, статей тощо, а також різних побічних доповнюючих даних ведеться по бібліотеках на стандартного розміру картках, наприклад 3 x 5 цілів, які можна нарізати самому з кусників паперу, або купити в книгарні чи інших торгових підприємствах. Усі записи складати алфавітично, хронологічно, або після власного придуманого способу.

Знається розділи, значиться римськими літерами I-IV, але можна подавати текстом, коли до цього буде потреба. Розділ I будуть мати всі активні одиниці, а також III і IV, натомість II — це вже професійні, дослідні і наукові праці. Під „професійними“ ми розумі-

мо писання з свого вибраного фаху, який виконує дана особа і на ці теми публікує свої праці.

У статті „Бібліографія бібліографії української діаспори“ („Свобода“ ч. 219, 1988) була мова про потребу збирати різні бібліографічні списки, а в цій статті ми пропонуємо практично вже тепер почати збирати і складати власну документальну колекцію, що публікує, або пишуть про нього, взагалі, — кожний робітник друкованого слова повинен забезпечити свою довготривалу працю. Це можна здійснити практично, притримуючись вищезазначених розділів — зібрати в одне ціле свій духовий дорібок. Усе зібрати помістити офсетом не менше 10 копій і вислати на збереження до українських наукових установ і музеїв в ЗСА і Канаді. Значасться, що за публікацію уважатиметься помноження кожного друку понад 10 примірників. Таким чином, наприклад п'ятисоткопийний друк стане самостійною бібліографічною одиницею, отже матеріалом до „Бібліографії бібліографії української діаспори“.

З усіх професійних груп наших поселенців найповніше мають вказані свої друки українські лікарі, завдяки послідовній праці д-ра Павла Пушля та свідомості потреби цього кожного лікаря зокрема. Цим, не можуть похвалитися українські бібліотекарі, що ведуть по бібліотеках облік друку.

Автор цієї статті з подякою приймає на цей зразок складені біо-бібліографії, що в майбутньому здійснить бібліографію бібліографії. Писати: Bibliography. IU. Main Library, 519 Blooming-ton, Ind. 47401.

З ЛІСТІВ ДО РЕДАКЦІЇ

Ще про концепт „Суверенітету“ у нашому політичному мисленні

Написати ці рядки спонукує мене лист до редакції проф. Івана Головінського („Свобода“ з 25-го жовтня ц.р.) під наголовком „Суверенітету, — мариво — чи реальна можливість“, де автор сугерує, що я при меншій увазі незалежності стремління українського народу і дораздужу апорію зрікатися суверенітету України. Велике неспорозуміння.

Я „вмотався“ у дискусію на непопулярні у нас питання — „суверенітет“, „федералізм“, „конфедералізм“, реагуючи на статтю Миколи Руденка („Свобода“ з 6-го липня ц.р.), де автор намагався виправдати становище Декларації УГСПІлки про конфедеративний суноук України до Росії. Там теж висказав я думку, що нині передчасно визначувати статус України в зміслі міжнародно-правових концепцій. Нарід мусить раніше відзискати можливість виявити свобідно свою волю, а заявлятися у нашій ситуації за федералізм, то йти слідами Хмельницького і зладати „присягати руському цареві“. Нині наша боротьба має йти загально під гаслом змагу за свободу і волю, з нею за міжнародно-правні концепції. Концептуалізування цього питання нині політично невказане і може бути навіть нам на шкоду.

В статтєйці, думки якої квестіонє проф. Головінський, я хотів звернути увагу на інше державно-устроєве питання, а саме, що нині в поході ідея міжнародних „спільнот“, зокрема, що „Європа 1992“, то виразний етап на шляху до зєфєдерованої Західної Європи.

Коментуючи цей „тренд“ у міжнародно-політичних конфігураціях, я висказав у статтєйці „Європа 1992 — і ми“ погляд, що є можливість що в майбутньому й Україна знайдеться теж у якійсь міжнародно-політичній „спільноті“. Вже раніше, коментуючи на сторінках „Свободи“ ідеї польського письменника і філософа Чеслава Мікльоша, а натякнув на те, що для майбутньої України не була, мабуть, некорисною участь у такій центральноєвропейській спільноті, як охорона перед обіймами „старшого брата“. Бо той „брат“ — це такий сил і змора для нашої народу. Ніколи у моїх писаннях я не натякнув навіть, що участь у такій іншій спільноті могла б бути перерішувана перед тим заки народ відзискає волю вільно рішати про свою долю. Пишучи про „Європу 1992“ я казав, що народи, вступаючи у цю нову спільноту, зрікаються деяких признаков „суверенітету“, то ж не думаю, що й Україна могла б колісь

„ускочити“ у якусь таку чи іншу спільноту інакше як на підставі свобідної постанови, відзискавши повне право рідяти собою по своїй волі. Та це очевидно після майбутнього. Нині йдеться про те, щоб передчасним жонглюванням міжнародно-правними концептами (в тому і „суверенітетом“) не утруднювати провідників народного руху в Україні здійснювати їх важке завдання — готувати маси ставити вимоги, достосовуючи очевидні постулати до політичних умов. Не забуваймо теж що УССР конституційно „суверенна держава“.

Проф. Головінський і я говоримо про різні значення концепту „суверенітету“. Я — про міжнародно-правний, який від часу постанови Організації Об'єднаних Націй, а особливо в останніх 20 роках, так сказати, „дегенерується“. Наші доходи до переконання, що корисніше співпрацювати у „спільноті“, чим боркатися зі збоєю, головою на економічному полі. Постають міжнародні феномени, де „суверенітет“ поділений між членом спільноти і об'єднанням, як то заповідається в Західній Європі у 1992 році. Про таку метаморфозу колишнього суцільного міжнародноправного концепту „суверенітету“ писав я у статтєйці, за зміст якої скритикував мене проф. Головінський.

Непорозуміння між нами на тому тлі, що ми трактуємо це дразливе питання не в тій самій площині. Я заторкую міжнародноправний змісл концепту, проф. Головінський трактує той концепт у загально у нас прийнятому популярному сенсі. Замість казати, що бореємось за право виявляти нашу політичну волю і згідно з тим керувати нашими політичними справами, ми підносимо клич „боротьби за суверенітет...“ Це вперіоду. Йдеться тільки: про те, щоб не забувати, коли говоримо про міжнародно-правний сенс концепту, а коли популярний. Міжнародноправний нині плывкий.

На тому тлі — повторюю, — непорозуміння. Я ніяк не висказався із „кпинами“ про наш популярний концепт суверенітету, я натякнув на своєрідну легенерацію правового сенсу цього терміну. І одна заввага: я може не такій знавств творчості Шевченка і Лєсі Українки, як проф. Головінський, але я не стрічав там терміну правового „суверенітету“, на осмислення боротьби народу за повну політичну свободу.

Микола Бараболяк
Норт Риверсайд, Ілл.

**ДОРОГІ БАТЬКИ!
ПОСИЛАЙТЕ ВАШИХ ДІТЕЙ
ДО УКРАЇНСЬКИХ ШІКЛІ! УКРАЇНА
НЕ МОЖЕ ВТРАЧАТИ СВОЇХ РІДНИХ
ДІТЕЙ! БЕЗ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ,
МОЛИТВ, КНИЖКИ, ЖУРНАЛУ, МУЗИКИ,
ПІСНІ — НЕ БУДЕ Й УКРАЇНСЬКОЇ
ДИТИНИ.**

Олександр Домбровський

ДЕВ'ЯТДЕСЯТИЛІТТЯ ПРОФ. ОЛЕКСАНДРА ОГЛОБЛИНА

III.

Науковий дорібок Ол. Оглоблина є дуже поважний як квантитативно, так і квалітативно, а тематичний вахляр його публікації є широкий і різноманітний. У своїй публікації „Бібліографія праць проф. д-ра Олександр Оглоблина (1920-1975), поміщений в „Науковому Збірнику“, проф. Любомир Винар нараховує 635 позицій з наукової спадщини Оглоблина за роки 1920-1975. Згадані позиції є крім праць, що залишилися в рукописах. Очевидно, з роком 1975 наш історик не перестав науково працювати й творити, тому його наукова спадщина на сьогодні перевищує подане в згаданому „Науковому Збірнику“ число його публікацій. Основною тематикою науково-студійної творчості проф. Оглоблина є праці з домені історіографії, а далі публікації з діялоюк економічної й політичної історії України, питання з історії української Церкви, історії культурних надбань нашого народу та проблеми допоміжних дисциплін історії (генезалогія, геральдика, історична географія). Особливу увагу при своїх дослідках кладе він на джерельно-архівні матеріали, навізуючи тим самим до висуненого традиційного постулату нашої історіографії з доби Антоновича-Грушевського, документалізму.

Але Ол. Оглоблин сягає у своїх працях далеко поза

межі згаданого постулату й історіографічного прагматизму. Актуалізуючи в напрямі модерних постулатів сучасної нашої науки, він узгляднює науково-ідеологічний дезидерат у підході до інтерпретації на полі модерної української національної історіографії з державницьким підходом і з позицій вимог модерного українства. В тому аспекті проф. Оглоблин доіснює дослідні над ранньої історією України та над пра- й ранньохристичним процесом української етногенези. Як голова Секції Античної Історії з особливим узглядненням протоісторії України при УВАН, я радо згадую свою співпрацю з ювілятом взагалі, а зокрема в часі його президентури в Академії.

Окремий розділ науково-організаційної діяльності нашого історика творить його провідна ролія й співпраця в Українському Історичному Товаристві, яке він довгий час очолював. Маючи сумний досвід відносно „наукової“ політики окупанта в Україні, де перманентно фальшували історичне минуле України в умовах форсованого „соцреалізму“ марксистсько-ленінської редакції й московськоросійського великодержавного шовінізму, ювілят разом з ідейною групою істориків рішав активно причинитися до створення відповідного антидоту в діаспорі на захист нашої історичної праці. Тому при особливих стараннях нашого історика д-ра Любомира Винара й в початках невеликої групи його однодумців при співпраці ювілята покликано до життя Українське Історичне Товариство тому чверть століття. Проф. Оглоблин став одним з членів-основників УІТ та очолив Товариство, стоячи а авангарді активної діяльності членства та збагачуючи перші почини й дальшу працю своїм науково-дослідним, видавничим і науково-організаційним досвідом.

Літа минають і сьогодні сеньйор української історичної науки в діаспорі, оглянувшись, бачить пройдений, творчий шлях свого неструдженого життя й щедри плоди своєї багатогранної діяльності на благо української

правди. Його наступником „а становити головні УІТ є видатний наш історик Любомир Винар, який є також головним редактором офіційного УІТ, єдиного наукового, історичного журналу в діаспорі — „Українського Історика“ (також антидот до підсвітового „Українського Історичного Журналу“, видаваного в Києві), якому минуло 25 років. За свої заслуги Ол. Оглоблин найшов почесне місце на сторінках історії УІТ — сьогодні він є почесним членом і зарозом почесним головою Українського Історичного Товариства та великим заслуженим членом-сеньйором редакційної колегії „Українського Історика“, де він помітив багато своїх цінних праць.

Та наш заслужений історик навіть у своєму поважному віці не „сів на лаврах“. Він далі цікавиться діяльністю УІТ, служить своїм порадам, здобутками науковим досвідом і старється втримувати як особистий, так і колективний контакт з активними членами і проводом УІТ, висловлюючи надію на довог очікуваних змін, а з тим і кращі можливості для діяльності представників нашої науки, а особливо на полі історіографії в Україні. Правда, там наступають певні зміни, але, на жаль, черепашинною ходою. Хотілось би, щоб ті зміни наступали блискавично лавиною подій, щоб й старіше покоління в діаспорі діждалося „Вашінгтона з новим і праведним знаком“ в Україні, заки ще відійде в далекий вірий вічності. Це те покоління, яке пам'ятає ще рідний край та живе надією на краще завтра України. А тим часом... лише письменники, діячі нашої літератури „підносять голову“ (честь їм за те!), вони рятують морально-національне обличчя нашої інтелектуальної еліти в Україні. А де ж наші історики? — лише палені від сорому. Надіймося, що й їхня людська гідність і національна совість обізвуться. Це є надії українських істориків у діаспорі, а в тому й пламенні надії

(Закінчення на стор. 3)

Відкриття медичної поради для старших

Завдяки заходам Окружної Управи Союзу Українок Америки та Відділу УЛТПА відбулася в Нью-Йорку 29-го вересня ц.р. в домі «Самопоміч» перша зустріч з мешканцями Нью-Йорку старших віком громадян в числі 80 осіб. Доповідали три лікарі: д-р А. Підгородецька, д-р Р. Алісевич та д-р І. Магунь.

Сходина провадила Віра Кушнір, а запрошені лікарі висловили надзвичайно цікаві для старших віком громадян лікарські поради.

Перша доповідальна д-р А. Підгородецька про фізичну терапію і лікування, при чому уживала світлин анатомічних частин організму людини.

Другим був д-р Р. Алісевич.

Кевич, поради якого про хвороби сечових проводів були надзвичайно цінні. Останнім доповідав д-р І. Магунь про внутрішні хвороби. Виклади тривали около дві години, а по викладах присутні ставили різні питання, на які отримували цінні відповіді.

Д-р І. Магунь приготував на письмі дуже цінні дієтичні зміни в зв'язку з холестерином і роздав їх учасникам. Організатором сходин, які закінчилися при чаю і солодким, належить сердечна подяка, зокрема лікарям, що не жували свого дорогого часу.

Чекаємо на наступну зустріч!

Присутній

В Дітроїті відзначили 50-ліття проголошення незалежності Карпатської України

З великою докладністю приготувана академія для відзначення 50-ліття проголошення незалежності Карпатської України, за певних в наслідках небуденний успіх цієї імпрези. Діловий комітет на чолі з д-р Марією Балтарович (вона — уродженка Карпатської України), приготувала цікаву програму, як під оглядом суттєвої та наукової аналізи тих подій в доповідях промовців, так і в мистецькій частині.

В короткому слові д-р Микола Климишин згадав про ненависть і страх загартувати-сусідів, які до цієї пори тримали ту частину української землі та її народ в неволі. Однак народ не втратив своєї національної свідомості. Під звук гармат другої світової війни сойм Карпатської України проголосив незалежність. І те, що сьогодні діється в Україні, це ще один доказ живучості українського духа та підстава до надії на остаточну перемогу.

Д-р Михайло Пап. також уродженець Карпатської України, із гордістю вказав на цей факт, що кількості ліття неволя і завзята боротьба з українством, в моменті пригожої ситуації, виявилася цілковито неадекватною. Впродовж століть неволі все з'являлися герої, які в полум'яних словах пригадували народів, хто він є. І коли настав відповідний час, не було в діях представників народу хитань в програмі національного відродження. Вже з хвилиною розпаду Австро-угорської монархії 22 січня 1919 року, Конгрес Карпатської України постановив стати частиною вільної української держави. Влучення цієї частини нашої землі до чеської держави не заломило духа народу. Культурне життя розвивалося буйно, багато вітків з України знайшли там прихильне пристановище. Тому, коли надійшов знаменний 1939 рік і чеська держава з наказу Гітлера перестала існувати, карпатські українці не дивлячись на німе-

цькі погрози, проголосили самостійність. Для українського народу це один з тих світлин епізодів, який незважаючи на свою короткотривалість стає легендою, джерелом мрій, дороговказом та вкінці могутнім поштовхом до майбутніх політичних дій.

Незвичайно зворушливим був спогад о. Севастіана Саболу, ЧСВВ, капелана Карпатської Січі. Як людина чутливого серця та поетичних і письменницьких здібностей, він своїм описом трагічних моментів дійсних боїв, зворушив слухачів до глибини їх серця. Але, як він писав в своєму знаменному спогаді, «без смерті нема Воскресіння».

Багата і різноманітна була мистецька частина програми. Вперше в Дітроїті виступив жіночий хор «Веснівка» з Торонто. Жодний наш хор на еміграції не відбав стільки концертних поїздок, як хор «Веснівка». Оцінюючи мистецький рівень цього хору, ми не будемо згадувати про чистіше інтонації, бездоганну дикцію та чіткість ритміки. В такому хорі, як «Веснівка» це атрибути самозрозумілі. Естетичне досягнення співу хору зумовлене талантом диригентки та голосовою культурою співачок. Хор «Веснівка», співавши цим разом переважно регіональні пісні Карпатської України, Диригент Квітка Зорич-Кондрашук виявила себе знаменитим інтерпретатором пісень, передаючи це зрозуміння чутливому хорові.

Резальційною була деклямація Олени Глибочик монотажу «На зелених горах». Любод до наших гір, виявлена в словах, знайшла могутній відгомін в її голосі та інтерпретації. Музична ілюстрація Б. Весоловського була віддана з глибоким пієтетом та музично досконало в фортепіановому супроводі Оксани Сушко, яка заслужено збирала увагу призначення такої супровід хорові. Наталія Гевко, обдарована драматичним тембром голосу, в своїй деклямації поеми Дан Мура «Срібна Земля», не лише вміла довести до слухачів суть цієї поеми, але також глибоко сохлихнути їх почування. Роман Воронович в своїй деклямації, з мужеським патосом був протипагою жіночому.

Академія відбулася в неділю, 22 жовтня ц.р.

Володимир Баран

Д-р Юліан Раді
САМБІРСЬКА БОГОРОДИЦЯ
МОНОГРАФІЯ
Стор. 81, ціна \$5.00
SVOBODA BOOK STORE
30 Montgomery Street
Jersey City, N.J. 07302
Мешканці штату Нью-Джерсі зобов'язані 6% ставкою податку

Українське Лікарське Товариство Північної Америки
Відділ Нью-Йорк — Нью-Джерсі
запрошує все Громадянство на
„ТРАДИЦІЙНУ ЯЛИНКУ“

що відбувається

в суботу, 9-го грудня 1989 р. о год. 7-й веч.
в **Українському Інституті Америки**
при 2 Схід 79-та вул. 15-та Авеню, Нью-Йорк
В мистецькій частині виступлять:

Петро і Тарас Криси
Олександр Слободяний, мол.
Калина Чолган
Хризанна-Анісія Ворон

Котейл — Буфет — Вступ 10.00 дол.
ЧИСТИЙ ДОХІД НА ДОБРОДІЙНІ ЦІЛІ.

Д-р Юліан Раді

Листопад — це місяць Українських Воєнних Інвалідів.

Вшануйте в листопаді велику жертву своїх інвалідів Визвольних Змагань і зложіть щедрий даток на Національний Листопадовий Дар Українським Воєнним Інвалідам.

Датки проситиме пересилати на адресу:
SOCIAL SERVICE OF UWV, 1321 W. Lindley Ave., Philadelphia, Pa. 19141

Голови Окружних Комітетів УНСоюзу Америки й Канади відбули конференцію

Союзівка. (с.г.) — В суботу, 17-го і неділю 18-го червня ц.р., відбулася 13-та з черги конференція голів Окружних Комітетів УНСоюзу, яку відкрив і нею проводив головний президент д-р Іван Фліс, а обов'язки протоколянта сповняв Степан Гавриш, голова Філадельфійської Округи.

Відкриваючи наради д-р Іван Фліс привітав голів 16 Округ, як також присутніх членів Екзекутиви, головного секретаря Володимира Сохана і головного касира Уляну Дячук, а відтак висловив програмову доповідь, в якій обширно й річезво заторкнув всі ділянки праці Союзу.

Доповідь д-р І. Фліс розпочав від найважливішої ділянки союзової праці, а саме організаційної подаючи цінні дані про здобутки нових членів в минулому та біжучому році. За його словами прибуток нових членів зменшується з кожним роком помімо того, що введено нові класи забезпечення з низькими цінами вкладок. Говорячи про нових членів, в ювілейному році союзових видань 1988 в загальному придбано відділами Америки й Канади 1,161 членів забезпечення на загальну суму 8,049,000 дол. Він відмітив дві Округи, які були першунями в звітному році, а саме за найбільше число придбаних нових членів перше місце зайняла Філадельфійська Округа, придбавши 166 нових членів, а Піттсбургська Округа стала першою за виконання квоти на 120 осіб. Головою Округи є головний радний Андрій Джула. В наступному було відмічено, що головний радний Василь Пастухов придбав 42 нових членів і тим самим став чемпіоном, а друге місце займав секретар 174-го Відділу д-р Атанас Слюсарчук. Між жінками-секретарками перше місце зайняла секретарка 22-го Відділу і голова на радні Гелен Олек-Скат.

В біжучому році, який є ювілейним Батька-Союзу, за перших п'ять місяців придбано 632 нових членів. Слід згадати, що була згадка і про Відділ продавців забезпечення, який керує Микола Бойко, а до помічів має Михайла Стецину і Старишу. В перших п'ятих місяцях М. Бойко придбав 12 нових членів, забезпечених на 460,000 дол., а Стариш придбав два члени, забезпечених на 50,000 дол.

Недавно ми дістали від кількох осіб з різних місцевостей копії цієї статті надрукованої в журналі «Chemical and Engineering News» (з 5-го червня 1989 року).

Чим же ця стаття викликала зацікавлення нашої української громади? Познайомившись з її змістом легко відповісти на це.

Стаття описує життя і наукову діяльність світового слави науковця-хіміка, професора Корнельського університету, доктора Р. Гоффмана, який в цьому році дістав Прістлі медаль. Ця медаль є найвищою нагородою «American Chemical Society» за поважний науковий вклад вченого до хімічних наук. Ще в 1981 році д-р Гоффман дістав також Нобелівську премію з хімії разом з одним із професорів фізики одного із японських університетів.

Гоффман народився 18-го липня 1937 року в Золочеві, Західній Україні. В 1939 році росіяни окупували східні польські землі, де жила родина вченого. В 1941 році Німеччина напала на Радянський Союз і родину, яка була жидівського походження, забрала спочатку до жидівського гетто, а пізніше до концетраційного

Говорили про те, що Союзі пошукує весь час за професійними продавцями і було зголошено біля 15, із якими відбуті інтерв'ю. На жаль, ніхто з них не почав праці.

Д-р Фліс інформував, що на Союзі переведено загальні ремонтні, збудовано новий будинок, «Січ» коштом 700,000 дол. Цей дім збудовано для працівників і там можна примістити 36 осіб. Також перебудовано будинок «Ясіння», де є сім модерних кімнат з телевізійними апаратами, телевізійною й охолодженням. В цей сам час відновлено всі застарілі кімнати у «Веселці» та куплено в сусідстві нову пошлість з мешканцевим домом за 67,000 дол.

В наступному д-р І. Фліс говорив про Бюро УНС у Вашингтоні, яке очолює, як директор головний радний Ежен Іванчик.

Кінчаючи доповідь, головний президент згадав про 95-річчя Батька-Союзу і при тому апелював до присутніх голів, щоб по можливості у своїх Округах святково відзначили цей ювілей. Він інформував, що Окружний Комітет в Нью-Йорку, головою якого є інж. Михайло Шпонтак при допомозі канцелярії Союзу святковим бенкетом вже відзначив ювілей. Закликом і апелем до виконання організаційних квот в ювілейному році закінчив доповідь д-р І. Фліс.

Відтак головний касир У. Дячук у своїй звітній доповіді проаналізувала фінансовий стан Союзу, як за минулий рік, так й біжучий до травня, а для кращої орієнтації приготувала відповідні писемні звіти. В наступному вона заторкнула справи братської діяльності, вказуючи на позитивні результати. Інформувала про підвищення дивиденди з нагоди 95-річчя Союзу до суми 1,500,000 дол. В наступному інформувала про справи Союзівки. За її словами в біжучому році є поважні видатки на будову нових приміщень та переведення направи в старих будинках. Говорячи про Союзівку, У. Дячук інформувала, що перший раз цього сезону буде діяти табір для малих дітей у віці 3-6 років. Також обширно інформувала про Стипендію комісію, яка укліла стипендію для 215 студентів на суму 118,200 дол. Інформувала і

про те, що за спонсорством УНСоюзу Америку відвідав Український Камерний Хор з Варшави, диригентом якого є Ярослав Полянський. В зв'язку з цим доповідь апелювала до голів Округ, щоб допомогли у відбутті концертів у їхніх місцевостях. Також вона запрошувала до участі в концерті для вшанування 95-річчя УНСоюзу і 40-річчя хору «Думка», що відбувається в Нью-Йорку.

Відтак після перерви доповідь висловив головний секретар В. Сохан. Доповідь була присвячена новим класам забезпечення та змінам членських вкладок, які ввійшли в життя від першого вересня 1987 року. Доповідач, як завжди говорив переконливо і в найбільш приступний спосіб дав висвітлення про новий «товар» і як його рекомендувати проспектам. Говорячи про класи забезпечення, доповідач звернув увагу на користь термінових забезпечень, як для старших, так і дітей. Ціни у тих класах є низькі і їх рекомендується для тих, що купують доми і потребують позичку. Слід згадати, що головний секретар інформував, що всі грамоти в класах Е-18, Е-20 і Е-65 підлягають податкування віднагромадженної ренти. В зв'язку з цим, за його словами, є корисними рекомендації проспектам життєвих забезпечень. Доповідач В. Сохан, як завжди була старанно опрацьована і цікава.

По доповідях членів Екзекутиви майже всі присутні ставили їм запити, а після цього приступлено до звітів з праці поодиноких Округ. Першою звітнула Анна Гарас — почесний член Головного Уряду, голова Лайввеллської Округи. В наступному звітнула голова Округи Нью-Йоркської інж. М. Шпонтак, Монреальської Округи голова радні Текля Мороз, Бостонської Округи Володимир Гетьманський, Округи Трой Влас Шевич, Округи Вункет Леон Гардин, Дітроїтський головний радний Роман Татарський, голова стейтової Округи Ню Гейвен д-р Михайло Снігурович, Округи Сиракузи д-р Іван Гвозда, голова Округи Баффало Роман Конотопський, Округи Василь Сивенський, голова Округи Пассейк Іван Хомко, Округи Нью-Йорк Ярослав Леськів, Округи Рочестер Петро Дзюба, новооб-

раний голова Округи Чикаго Роман Припхан, голова Округи Джерзі Сіті Володимир Білик і голова Філадельфійської Округи головний контролер С. Гавриш.

У звітах голови інформували про організаційну працю в їхніх Округах, при тому була згадка про їхню громадську працю, а головне говорилось про святкування ювілею 1000-річчя Хрищення України і в зв'язку з цим члени управ Округ співпрацювали з громадськими комітетами. Були і критичні зауваги, а саме про працю Організаційного Відділу. Квоти Округ не пропорційно призначені, нагороду матурантам шкіл українознавства виплачувати в сумі 50 доларів і справа ансамблів, які приїжджають з Польщі. Звітодаві заторкнули також 95-річчя Союзу і в більшості інформували, що в їхніх Округах цей ювілей буде відзначений.

Висерпну відповідь отримали звітодаві на всі порушені справи в їхніх звітах від головного секретаря В. Сохана і головного касира У. Дячук. При тому В. Сохан висловив подяку тим головам, які привезли поважне число аплікацій нових членів.

Слід згадати, що в нарадах брав участь координатор братської діяльності Андрій Воробець, який коротко інформував про працю відділу, який очолює. Присутнім також був М. Бойко, голова Відділу продажу забезпечення.

Вечером по закінченні наради по традиції відбулася гостина — бенкет для голів, які в більшості прибули із своїми дружинами, яких вітав д-р І. Фліс. Тому, що наступний день, неділя, була призначена на посвячення нового будинку «Січ» і перебудованого «Ясіння», головний президент запропонував всім присутнім до участі у тих святкуваннях, як також до участі в мистецькій програмі з нагоди Дня Батька.

Підсумовуючи перебіг наради, слід ствердити, що наради проходили в справжній братській атмосфері. Всі представники Округ мали нагоду свободно висловити свої думки, жалі, побажання, давати пропозиції, а навіть і критикувати, але у всіх провідною думкою було загальне добро Союзу.

3 архіву Українського Дослідного і Документального Центру

табору.

«Мій батько викрав мене і матір з табору на початку 1943 р. — розповідає професор Гоффман, — і до кінця війни нас переховував один добрий українець поблизу в селі на горішній школі. Мій батько залишився у таборі, пробував організувати групу, щоб порятунки на волю, але його і його групу виявили і в 1943 р. всіх постріляли». У червні 1944 р. після відступу німців, мати і син дісталися до Кракова, мати вдруге одружилася і в 1949 р. родина прибула до Нью-Йорку. Тут Гоффман закінчив середню школу і вступив до Колумбійського університету де в 1958 році дістав ступінь бакалавра в хімії. Після цього він вступив до Гарварду і в 1960 р. дістав ступінь магістра у фізиці, а в 1962 р. доктора в хімічній фізиці.

В статті коротко подаються інформації про його наукову діяльність під час студій, між студіями і після закінчення школи.

В 1965 р. Гоффман дістав працю в Корнельському університеті, де працює сьогодні.

Викладає і займається науковою працею.

Отже який «добрий українець» врятував життя дитині, яка пізніше стала світової слави науковцем.

Цей випадок дістав розголосу, а скільки було подібних випадків коли українці під час німецької окупації ризикували своїм життям допомагаючи жидам врятуватися від смерті!

Однак ці випадки мало де записані, а свідки або помирали або знаходилися десь на Україні або просто не мають нагоди розголосити ці факти. У висліді наша громада часом терпить велику кривду, коли її обвинувачують в співпраці з німцями.

Стаття доктора Гоффмана не могла пройти непоміченою. Український Дослідний і Документальний Центр Українського Інсти-

туту Америки є Центром в якому збираються архіви і документи про українців і події на Україні в XX столітті. Відносини українців з жидами і іншими національностями є однією з ділянок, якою займається Центр.

Ми вдячні тим громадянам які почали активно співпрацювати з Центром, бо без такої співпраці ми не можемо розбудувати нашу інституцію.

До роз'яснень проблем треба вживати науковий метод, тобто, збирати факти і інформувати на основі їх робити висновки. Чим більше зібрано фактів тим ближче до правди висновок.

Просимо допомогти нам залишити нашим нащадкам правдиву історію XX століття.

Олена Несіна

У Свободі з 31-го жовтня ч. 206 в класисдрі

бл. п. Стефані Боднар

помилково пропущено ім'я внука у підписі —

д-ра МИРОНА з дружиною МАРТОНО.

За помилку перепрошує РОДИНА

Дев'ятдесятиліття...

(Закінчення зі стор. 2)

Проф. О. Оглоблин

одного з найвидатніших істориків нашої доби — проф. д-ра Олександра Оглоблина, які держать його при житті й заставляють все ще думками й мріями мандрувати по широкій нашій Україні, наводячи духовний відпочинок носталгією зболілого серця над срібними хвилями Славути й серед історичних монументів символічного українського Єрусалиму Золотоверхого.

У глибокому смутку повідомляємо Рідних, Приятелів і Знайомих, що дня 20-го жовтня 1989 р. упокоїлася в Бозі наша Найдорожка
МАМА І БАБЦЯ

бл. п.

Марія Гординська

з дому Стецик

вдова по бл. п. мгр Адамові.

ПОХОРОНИ відбудуться 23-го жовтня 1989 р. Залишилися у глибокому жалю: сини —

МИКОПА з дружиною СПАВКОЮ і дітьми НАТАЛІОЮ і МАРКОМ ЮРКО з дружиною МАРИЄЮ і донькою АДРИНОЮ

Ділимося сумною вісткою з Рідною і Приятелями, що дня 6-го листопада 1989 р. відійшла у Вічність наша Найдорожка і Незабутня
МАМА І БАБУНЯ

бл. п.

Ольга з Ласовських СОНЕВИЦЬКА

громадська діячка і журналістка

ПАРАСТАС в середу, 8-го листопада 1989 р. о год. 7-й веч. у похоронному заведенні Петра Яреми в Нью-Йорку.

ПОХОРОНИ ВІДПРАВИ відбудуться в четвер, 9-го листопада 1989 р. о год. 9:30 рано в церкві св. Юра, а потім на українській православній цвинтарі св. Андрія в С. Бавнд Бруку, Н. Дж.

У глибокому смутку: сини —

ІГОР з дружиною НАТАЛІОЮ і дітьми АНДРІЕМ, МЕЛАСЕЮ і МАРКІНОМ РОСТИСЛАВ з дружиною ХРИСТИНОЮ і дітьми МАРУСЕЮ, МАРКОМ і БОГДАНОМ

і ближча та дальша Родина в діспорі та в Україні

ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

Замість квітів Родина просить складати пожертви на Патріарший Фонд або Український Музей.

Ділимося сумною вісткою з Родиною, Приятелями та Знайомими, що в неділю, 22-го жовтня 1989 р. у Кергонсоні, Н. Я., на 79-му році життя упокоїлася в Бозі, по довгій та тяжкій недугі наша Найдорожка
МАМА, СЕСТРА, БАБУНЯ І ТЕТА

бл. п.

АЛЕКСАНДРА ЯЦІВ

з дому КОПИСТЯНСЬКА

ПОХОРОНИ ВІДПРАВИ відбудуться в середу, 25-го жовтня 1989 р. у церкві св. Трійці в Кергонсоні, Н. Я. Тіліні Останки поховано на місцевому цвинтарі.

Залишила в глибокому смутку: дочку — ЛІДУ ТАРАШУК з дітьми ДАНУСЕЮ, КАТЕРИНОЮ та АНДРІЕМ брата — ОЛЕКСІЯ КОПИСТЯНСЬКОГО сестри — ЛЕНУ і ВІРУ в Україні з дітьми МАРТОНО, МИРОСПАВОЮ та АНДРІЕМ бравову — ТАНОУ з дітьми ІГОРЕМ та НАТАЛІОЮ та ближню і дальшу Родину в Україні й Польщі

Свято вожнів у Куритиби

Дня 10-го червня ц.р., ввечері, у великій залі Репрезентативного Дому ХО-Союзу відбулася урочиста академія в пошану Головного Отамана Симона Петлюри і Полковника Євгена Коновальця.

Академію підготувала управа Українсько-Бразильського Клубу. На дбайливо прибраній сцені, яку недавно ремонтують Фольклорною Групою „Барвінок“, пишались портрети наших героїв та національний герб.

Свято відкрив голова Українсько-Бразильського Клубу Василь Чмир, а після цього мистоголова Іван Миколай виголосив в українській мові реферат на тему свята.

Голова ХОСу, Олександр Равлик, відчитав у португальській мові реферат, згадуючи про історичні моменти в житті української нації та участь Головного Отамана Симона Петлюри і Полковника Євгена Коновальця в визвольній боротьбі українського народу за свою незалежність і соборність українських земель.

В пам'ять незабутніх вожнів двадцятого століття вокальний ансамбль під керівництвом проф. Івана Вовка відспівав пісні „Ой Морозе

Морозенко“, „Лелеченьки“ і „Гуде Вітер“. Інж. агроном Петро Єдин виголосив в українській мові слово про наших героїв. Святом провадила молода вчителька Суботньої школи Мірна Слава Волошин.

Слідували три виступи бандуристів під диригентурою невтомного любителя нашої пісні, першого організатора бандуристів у Бразилії Івана Бойка. Деклямацію „Безсмертний Лицар“ чудово виконав учитель нашої Суботньої школи Клементій Чорнобай.

Академія закінчилась виступом хору Фольклорної Групи „Барвінок“ під керівництвом Адама Барана, який відспівав пісні „Гей ви стріпці Січові“ й „Гей у лузі калина“, та викликав бурхливі оплески присутніх. На закінчення голова УКБКлубу, Василь Чмир, сказав подяку всім виконавцям святочної програми, керівникам і особливо культурним референтам УКБКлубу за так дбайливо і докладно підготовлену програму, що викликала бурю оплесків публіки. Всі присутні, а особливо велике число дітей і молоді, на закінчення Свята відспівали „Ще не вмерла України“.

Евгенія Б. Мазепа

РІЗДВО - БОГОЯВЛЕННЯ

літургійна книжечка

Українська Католицька Архидієцезія у Філадельфії видає літургійну книжечку на вжиток вірних під час Різдвяних свят. Мова Богослуження виправлена згідно з перекладами, які досі схвалив Синод Української Католицької Ієрархії.

Митрополит Стефан Сулик написав вступне слово до 100-сторінкової книжечки, яка виходить українською і англійською мовами.

Повесіть Велике (на повесі Різдва та Богоявлення), Тропарі й кондаки на святкових літургіях (25X11 - 6J) та Чин Великого Водоосвячення.

Ціна книжечки (включно з перекладами):
1 - 3 екземпляри - \$4.00 кожний.
4 - 49 екземплярів - \$3.50 кожний.
50 екземплярів або більше - \$3.00 кожний.

Книжечки можна замовити звертаючись письмом або телефоном до:

Byzantine Rite Church Supplies
820 N. Franklin Street
Philadelphia, PA 19123
(215) 627-0660.

УКРАЇНСЬКЕ ІСТОРИЧНЕ ТОВАРИСТВО

Перше фундаментальне англійське видання про сталінський злочин у Вінниці

Це видання про терор і знищення советською владою українського населення повинно бути на полицях усіх бібліотек на Заході. Українські установи і меценати можуть вислати гуртове замовлення на це унікальне видання джерельних матеріалів про трагедію у Вінниці.

THE TRAGEDY OF VINNYTSA

Materials on Stalin's Policy of Extermination in Ukraine During the Great Purge 1936 - 1938

EDITED BY IHOR KAMENETSKY

Книжка складається з таких розділів:

INTRODUCTION by I. Kamenetsky; I. TESTIMONIES AND HEARINGS; II. EVALUATIONS AND COMPARISONS; III. GERMAN GOVERNMENT REPORT ON VINNYTSA; BIBLIOGRAPHY, INDEX, ILLUSTRATIONS.

290 стор. \$25 (з перекладом) Тверда обкладинка

Замовлення з чеком і поштом треба вислати на такі адреси Українського Історичного Т-ва:

Ukrainian Historian Association
P.O. Box 312
Kent, Ohio 44240
U.S.A.

Ukrainian Historian Association
P.O. Box 95
Ettobicoke, Ont. M9C 4V2
CANADA

Нема то, як на СОЮЗІВЦІ

також і в ДЕНЬ ПОДЯКИ!

РОДИННИЙ ДЕНЬ ПОДЯКИ на СОЮЗІВЦІ

У „День Подяки“, четвер, 23-го листопада 1989 року, год. 1-ша по поп.

ТРАДИЦІЙНИЙ СВЯТОЧНИЙ ОБІД

На спеціальне замовлення ЦІЛИЙ ІНДИК для родини. Додатково: великий вибір салат та стіл багатий з віденськими соподощами.

Обіди тільки за попереднім замовленням.

ОБІД ТІЛЬКИ \$17.50
СПЕЦІАЛЬНА ЦІНА від четверга до неділі, додатково \$125.00 від особи, за всі оплати

Замовлення на ОБІД слати на адресу:

Ukrainian National Association Estate
Kerhonkson, N.Y. 12446, або телефоном (914) 626-5641

Під час свого перебування в Нью Йорку професор-емеритус університету Тексас Тек. у Лаббок, а тепер викладач Українського Вільного Університету в Мюнхені та керівник Ресурсу науки й культури уряду УНР д-р Володимир Жилин виступив із щирим актуальним доповіддю, в тому й на терені Літературно-мистецького Клубу. Його доповідь п.з. „Об'єднанням фронтом в обороні мови“ була пов'язана з Рокком Української Мови.

Вечір відкрив імпрезовий референт ЛМК маестро Степан Крижанівський, познайомивши присутніх із особами доповідача. Згушення синтетичне слово про проф. В. Жилин сказав Володимир Барагура, підкреслюючи різновидність його талантів та широкий діпазон його зацікавлень і діяльності в ділянках культури, літературно-мовознавства, національно-політичного, суспільно-громадського, релігійного й харитативного життя. Конкретні наслідки його науково-дослідної праці проявлялися в книжкових виданнях та численних розвідках, есеях, нарисах, статтях, оглядах і рецензіях в українських і англійських університетських виданнях.

Свою науково-дослідну працю веде проф. Жилин не відокремлено, але як член НТШ, УВАН, Могиланської Академії та інших українських і американських установ.

У своїй дбайливо опрацьованій за принципами наукової методології, проте приступній і прозорій формою викладу доповіді, проф. Жилин дав хронологічно-аналітичний огляд розвою ліній української мови в ході історичної долі нації.

Першим проявом переслідування української мови російським урядом був указ царя Петра I в 1720 році, яким він заборонив друкувати українські книги з винятком раніше опублікованих церковних видань. Цей указ був першою атакою проти буйного розвитку українського друкованого слова впродовж XVI і XVII століть та в часі Козацької Держави. Проте, з появою „Енеїди“ Котляревського, „Русалки Дністрової“ Шашкевича, „Кобзаря“ Шевченка українське слово завадило своє воскресіння й доказало, що воно здатне передати в мистецькій досконалі формі думки, почуття, нюанси людської душі й інтелекту на рівні мов інших культурних народів. Це підтвердили своїми спостереженнями чужинці, в тому й об'єктивні російські мовознавці.

Проте, царська адміністрація своїми жорстокими заходами далі намагалася знищити, викоренити українську мову. Це — арештування Шевченка, Куліша, указ Валуєва (1863 р.), застеречений Емський указ (1876 р.).

Деякі незначні позитивні зміни у ставленні до української мови прийшли під час російської революції в 1905 році.

Мова на Західно-українських Землях, які були під пануванням Австрії, мала визнання рівноправності, хоч на теренах Мадярищини українська мова була ізолювана від публічного життя й обмежувалася до різних діалектів. В Першій світовій війні навіть західні терени України зазнали русифікації. Щойно в революційні роки 1917-20 обставини змінилися в користь української мови, яка здобула статус державної. Під час советської окупації теоретично українська мова була рівноправною, але не панівною. Мову систематично русифікували. Кращим вітром повіяло в 1955 р., коли українська мова виявила незнищену живучість. Тоді советський уряд всякими підступними методами старався уподібнювати українську мову до російської (усунення літери „г“, написання „л“ і „ль“ уведення за російським правилом).

Під час мистецько-советської війни з політичним міркуванням Сталін дозволив „любити свою Україну“, свою культуру й мову. Але після перемоги „любити Україну“ стало державним злочином.

На думку прелеганта коріння зла жалюгідного занепаду української мови треба шукати не так у нехоті українського населення вживати свою мову, а в советській системі, її ворожому наставленні до всього що українське. Причиною цього нашого нещастя є „духовний геноцид“, спричинений партією й великодержавним російським шовінізмом.

Доповідач вважає, що першою найбільшою індивідуальною рисою народу є його мова, література, мистецтво, творчість. Мова — це характер народу, це його пам'ять та історія.

Об'єднаним фронтом

в обороні мови

Народ розвивається так довго, доки живе його мова. З занепадом мови в'яне й заникає культура народу, він перестає існувати, як історичний організм. Рідна мова — це найособистіша, найглибша сфера обстоювання свого „я“, своєї персональної та національної гідності.

У підсумках доповіді робить синтез і стверджує: „До мови треба ставитися уважливо і дбайливо. За неї треба боротися, щоб вона мала статус серед мов загально-людської культури й поступу, щоб вона вносила зоріла, щоб була панівною на власній землі, щоб своєю красою стала притягальною силою в розцінці, а тим більше для наших братів і сестер на батьківщині.“

Отже, в 1989 році, що є Рокком Української Мови, об'єднаним фронтом та могутнім зусиллям на батьківщині й поза нею, станемо в її обороні, не повторюючи помилок минулого, а керуючись вищими законами: плекаймо та вживаймо на всіх рівнях життя й творчості нашу рідну мову, що є засобом сердечної згоди та дає нам підставу для взаємного милування й захоплення. Бо ж істинна любов до своєї країни немислима без любові до своєї мови.

Мова наша довговічна. Її треба любити, поважати, боронити, бо тільки тоді вона стане в нашої історії найважливішим фактором величезного самозбагачення людини, показником народного зрушення та виявом глибокого національного почуття.“

Проф. В. Жилин використав у своїй доповіді багату літературу предмету, українську й чужомовну.

У другій частині програми ввечері вчора доповідач Андріян Качарай

Усі датки будуть переходити через касу музею.

Л. Гладка наголошує не лише організації схемі цієї акції, але зупиняється на моральному значенні Українського Музею. На її думку під кожну скріплену культурних установ, тут, на американській землі, дуже потрібне як джерело інформації і для збереження ідентичності. Притому, 14 років існування музею виразно вказує на його розвій та вклад в українську культуру, як беззаперечно великий надбавок для української спільноти.

Про ці надбавки говорить нам коротко директор музею М. Шуст, переходячи до того, що зроблено і це, що заплянувано на найближче майбутнє. Директор музею згадує, що в листопаді відбудеться виставка мистецьких творів померлого у Львові мистця Валерія Гнатенка, а далі, на черзі — виставка оформлень українських книжок історична, на якому відбилися авангардні мистецтва, а відтак — виставка Яворівщини.

М. Шуст згадує нам ще раз про гарні зв'язки із музеями України, що для них відкрилися, а які почалися від вимини каталогами. А тепер, вона каже приходить уже до конкретних пропозицій. Вона також згадує, що УМ відвідує щораз більше гостей — неукраїнців, захоплених українським народним мистецтвом та, що часто американська преса Нью Йорку пише похвальні рецензії на виставки чи курси народного мистецтва, що там відбуваються, як теж пишуть похвальні слова різні чужинські відвідувачі у книзі гостей.

Але тепер — каже М. Шуст — прийшов час, що конче треба музей розбудувати, щоб він став ще більше репрезентативним, кращим, обширним. Тому, власне кажучи, існують два фонди: один — це будівельний фонд, а другий для утримання музею в добрій формі. Правда, управа міста дає допомогу, але вона надто мала, щоб можна затримати існуючий стан і щоб він не втратив на вартості.

Отже, тепер слово за українською громадою! Розпочинається велика збіркова кампанія, що її саме започатковує комісія стейту Нью Джерзі. Це перший крок у відповідному напрямі. А за ним, сподіваємося, підуть інші стейти та інші збирання українців у ЗСА, бо кінцевість існування такої культурної твердині українства далеко від батьківщини ніхто не може заперечити.

Подіємо адресу д-р Ю. Третьяка на яку можна вислати датки на УМ із стейту Нью Джерзі: Dr. Yuriy Trytiak, 54 West South Orange Ave., South Orange, N.J. 07079.

Вечір відбудеться в суботу, 11-го листопада ц.р., о год. 8-й ввечері, тут в Українському Інституті Америки. Вступ 10 дол. Для студентів і пенсіонерів — 4 дол.

ЗМІНА АДРЕСИ

До Адміністрації „Свободи“

30 Montgomery Street ■ Jersey City, N.J. 07302

Прошу змінити мою адресу:

„Свободи“ ☐ „Українського Тижнича“ ☐

„Веселки“ ☐

Моя СТАРА АДРЕСА була:

Число Відділу (якщо член УНС)

Ім'я і прізвище

Адреса

Моя НОВА АДРЕСА така:

Ім'я і прізвище

Адреса

На зміну адреси проситься

ОБОВ'ЯЗКОВО ДОЛУЧИТИ \$1.00.

продеклямувала поезію Спиридона Черкасенка „Дні матері“. На закінчення присутні почули дует Одарки й Карася з опери „Запорожці за Дунаєм“ у виконанні доньки доповідача, солістки хору „Думка“ Святослави Жила-Качарай та соліста цього ж хору Миколи Голодника при фортепіановому супроводі Михайла Лева.

Щоб увести слухачів в це музичне інтерешко, доповідач коротко з'ясував значення „Запорожці за Дунаєм“ в розвою української музичної культури, бо в цій побутово-комічній опері пов'язаний ліричний елемент із героїко-патріотичним.

Хоч багато говориться й пишеться про Рік Української Мови, то спостерігається велику розбіжність між пустослів'ям і конкретною працею в цьому напрямі. Між нечисленними присутніми не видно було ні людей пера, ні вчителів, ні виховників юнацьких організацій, ні членів Студії живого слова, ні студентів університету, ні духовників. Зокрема вражає інертність студентства, яке повинно бути найбільш динамічне. Адже, тепер іде тяжка боротьба за українську мову, як перший ступінь до майбутньої незалежності. Ми протестуємо проти лінгвістичної на батьківщині, а тут у вільній країні, де маємо змогу вільно вживати рідну мову в слові й у письмі, ми нехтуємо нею, стоїмо осторонь визвольного процесу, а потім будемо нарікати, що „встояти не було сили“. А ми навіть не пробуємо встояти. Ворог нас спостерігає і робить висновки з нашої байдужості, щоб сказати „навіщо хахлам мови, як вони самі її не бажають“...

(В. Б.)

ФЛОРІДА...

Роки минають, як відомо, досить швидко, якщо брати до уваги пенсійний вік. Ніби не так давно я вперше побачив Флориду, але... це було років 10 років тому.

Від того часу я там був багато разів і сьогодні, роздумуючи на тему тодішніх моїх вражень, приходжу до висновку й переконання, що Флориду надалі лишається прекрасним та ідеальним місцем для постійного там замешкання. Особливо це відноситься до місцевості між Пунта Горда, Порт Шарлетт та Порт Порт. Не зважаючи на те, що в індустриальному світі запанував жах на екологічному відтинку, простори на берегах Мексиканської затоки — це південні міста Темпа — вражають своєю первородною свіжістю й красою. Пляжі тут — рай на землі! Тут завжди приємна, чиста, золота, тепла круглий рік вода, чуда-пісок і глибоке голубе небо на фоні синявої, що в дійсності є прозорою, ледве-ледве зеленою кольору, води. А що варте чисте незабруджене промисловими відходами повітря, що варті захід сонця, коли воно поволі ніби потопав у фантастичній тоді по красі води Мексиканської затоки. В цьому блаженні мить вражають чистотою пляжі забиті людьми, що спостерігають це чудо природи — захід сонця. Здається, що щось подібного немає на всій нашій земній кулі. Мені довелося спостерігати в міській серпні цього року захід сонця в Окленді, Новій Зеландії. Враження незабутні, але захід сонця в районі Порт Шарлетт — краший, неперевершений!

З перспективи часу приємно констатувати факт, що розбудова околиць Порт Шарлетт — Порт Порт не підвела. Ці міста вже є містами майбутнього і і планувати та будувати здійснювали замір, щоб мешканці цих міст мали всі вимоги модерного життя, що є одноразово сталим відпочинком. Міжстайовий шлях ч. 75 вже збудований. По обох боках цього шляху, що є одним з кращих на півдні, вже живуть люди в прекрасних околицях та вишуканих до конструкцій чудових будинках. Ці околиці так нагадують сьогоднішню перлину Австралії — Золотий берег в Квінсленді біля міста Брісбейн.

В містах Порт Шарлетт та Порт Порт вже мешкає багато українців, багато українських родин. За останні роки наша громада тут значно зросла, збагатилася та розбудувала своє релігійне та громадське життя. Про це не раз писалося на сторінках щоденника „Свобода“. Ось чому в часі, як і в північних стейтах та Канаді шаліє непогода, в околицях Порт Шарлетт — Порт Порт українське життя кипить, виростає. Жвавість української присутності тут сприяла тому, що з нами тепер дуже рахується місцева влада, а це має додатний вплив на наше громадське життя.

Велику роль в популяризуванні українського імені й посідання зіграла й грає солідна будівельна фірма Сі-Ді-Сі (Шарлетт дівелопмент кооперейшен), власниками якої є Володимир М. Борисенко та Роман і Катерина Сліпачуки. Корпорація Сі-Ді-Сі має дуже добру репутацію, бо будувала різного роду будинки, дбав про естетику й вигоди у власних конструкціях до десяти основних моделей будинків, а її ціни в Шарлетт і Сарасоті повіті є безконкурентні. Особливо успішно будують Сі-Ді-Сі різного роду будинки в Порт Шарлетт, де, наприклад, біля ріки Піс Рівер (На схід від шляху ч. 75 між виїздами 30 та 31) збудувала добру половину прекрасних будинків в ший люксовий ділянці.

Треба підкреслити, що околиці Порт Шарлетт і Порт Порт є життєво вигідні під кожним оглядом не лише пенсіонерам. Вигідні тут і прекрасну перспективу мають молоді подружжя з родинами. Навіть зовнішній фізичний вигляд постійних мешканців є контрастом в їхню користь, якщо порівняти їх з фізичним станом приїжджиків. Ось що дає чудовий клімат, яке додатково сприяє відновленню здоров'я. За останні роки тут відкрилося багато підприємств різного напрямку і є велике запотребування на працівників. В пресі й навколо новобудов всюди рясніють оголошення про потребу фахівців у різних ділянках, як будівництва, так і в сфері обслуговування. Коли їхати по шляху ч. 41 в Порт Шарлетт, то очі примножують нововідкриті модерні торгові центри — одні з кращих на Флориді, відкриваються банки, ресторани, школи різного призначення, вже збудовані лікарні з кнайфкрасним устаткуванням. Не останню роль грає також дешевизна, щоб жити на пенсію та втримувати будинок. Ціни тут значно нижчі в порівнянні з цінами в північних стейтах.

Велике значення також для втримання здоров'я на відповідній висоті відіграють, так би мовити, місцеві „Карлові Вари“ — мінеральне озеро Ворм Мінерал Спрінг, що розположене поруч Порт Шарлетт. Тут лікується не лише місцеве населення — лікуються приїжджиків з Канади, Європи й інших країн. Води згаданого Ворм Мінерал Спрінг є широко відомі на весь світ і своїми мінеральними лікувальними середками, як показує хемічна аналіза, по якості значно перевищують відомі інші купувельні курорти, як Баден-Баден, Гат Спрінг, Віші чи навіть Саратога Спрінг. Ось чому тут щільний рік великої людної й життя б'є щільним джерелом в кожному пору року.

Олександр Северин

26 First Avenue
New York, N.Y. 10009
Tel.: (212) 473-3550

НА СВЯТА: ВЕЛИКИЙ ВИБІР ДАРУНКІВ — кераміка, різьба, вишивки, карточки.

НА ПРОДАЖ

НА ПРОДАЖ машини до направи взуття. Телефонувати по 6-й веч. 518 - 732-7430

FUNERAL DIRECTORS

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

Займається похоронами в BRONX, BROOKLYN, NEW YORK і ОКОЛИЦЯХ

ПІС НАЙГО — директор Родина ДМИТРИЙ

Peter Jarema

129 EAST 7th STREET NEW YORK, N.Y. 10009 (212) 674-2568

Richard H. Burnadz

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК

FUNERAL HOME 371 Lakeview Avenue CLIFTON, N.J. Phone: (201) 772-1880

Funeral Director Chapels available throughout the Metropolitan Area.